

CLAHR (Colonial Latin American Historical Review), Vol. 11, Fall 2002, No. 4

CLAHR – publicația trimestrială a Centrului de Studii Coloniale Spaniole (SCRC) al Universității din New Mexico – este dedicată cercetărilor privind problematica Americii lusitano-spaniole, în special studiilor istorice asupra perioadei coloniale.

Întârzierea cu care apare recenzia acestui număr nu o transformă într-un demers anacronic, date fiind caracteristicile materialelor publicate în această publicație - studii istorice privind aspecte punctuale, particulare ale vieții sociale, politice și economice ale Americii latine a secolelor XVI-XVIII – adevărate micrologii, rod al unei munci migăloase de arhivist, făcute cu o răbdare pe măsura răbdării timpului din colonii.

Volumul cuprinde trei studii, consistente, detaliate, ireproșabil documentate. Ne vom referi în cele ce urmează doar la două dintre acestea, lăsând

deoparte articolul lui Luis Millones, *El pleito contra don Juan Vázquez, curandero de Cajamarca, 1710: un estudio revelador*).

Articolul lui Bruce A. Castleman, *Tentacles of Commerce or Links of Empire? Roads, Merchants, and iceroyes in Late Bourbon Mexico*, este o frescă a realităților politico-economice ale Noii Spanii coloniale a perioadei, pornind de la chestiunea (necesară politico-administrativ și militar dar și economic) amenajării drumului de legătură dintre Mexico City și portul Veracruz. Iată „plot”-ul: bogații comercianți locali au nevoie de drumuri bune și sigure pe rutele interne ale mărfurilor, administrația colonială, așijderea – trebuie să pună la punct infrastructura necesară provinciei. Agendele celor două părți sunt în consecință identice în principiu, foarte diferite când vine vorba practic, dar nici una din părți nu dispune, separat, de resursele economice pentru punerea în practică a unei hotărâri (unilaterale). Viceregii se schimbă destul de des, proiecte înaintate sub unul sunt abandonate sau refăcute sub următorul, în funcție de prioritățile resimțite, sau sugerate de diferite grupuri de interese. Dacă, pe de o parte, pe ruta Mexico-City – Toluca se construiește relativ rapid un drum, datorită participării și interesului potențailor locali – deși asta e în direcție opusă Veracruzului – înpre Est ruta viitorului drum e stabilită pînă la Puebla, o hotărîre definitivă privind varianta de traversare a munților (prin NV: Perote – Las Vigas – Jalapa – Paso de Ovejos sau prin SV: Orizaba – Cordoba?) pare aproape imposibil de luat, cît timp cetățenii orașelor de pe cele două posibile rute alcătuiesc „partide” ce

ABOUT THE AUTHOR:

MA in Culture and Communication,
Faculty of History and Philosophy,
UBB, Cluj, Romania.
E-mail:
lgolgomorov@yahoo.com

KEYWORDS:

history, colonial studies,
indian migration, New
Spain, CLAHR,

vor lupta cu toate mijloacele pentru a determina autoritățile să decidă în favoarea lor. În plus, și pe ruta neafată în litigiu, lucrările de construcție vor avansa extrem de greu: pentru oligarhia locală, segmentul de drum New-Mexico – Puebla este lipsită de interes imediat, și nu contribuie financiar la realizarea ei. Iată de ce Camino Luisa (numele destinat să-l poarte șoseaua cu pricina) duce lipsă de fonduri și forță de muncă, în ciuda taxelor care se colectează de pe porțiunile deja date în folosință. Povestea ia amploare: specialiști militari elaborează strategia de apărare a provinciei, în contextul conflictelor epocii. Drumurile sunt bune dacă ataci, dar ar fi poate mai bine să nu le ai, dacă te aperi. Or, provincia va avea o strategie defensivă. Pe parcurs mai apar și alte personaje: foametea și niște tunuri. Las cititorii să ghicească delectarea cu care am citit până la capăt această poveste.

Articolul lui J. Michael Francis, *The Resguardo, the Mita, and the Alquiler General: Indian Migration in the Province of Tunja, 1550 – 1636*, e la fel de interesant, orientat însă mai degrabă spre demografie și dinamica populației (prin dinamică vrînd să spun aici atît evoluție numerică, statistică, cît și deplasare spațială). Provincia Tunja are o singură bogăție: forța de muncă, reprezentată de indigeni. Prin urmare, eforturile autorităților coloniale vor fi orientate de dorința de a folosi această resursă, de a o „domestici” (în sens foucauldian, dacă vreți). Trei metode sunt puse în lucru: „alquiler

general” – adică muncă forțată în folos public (dar adesea și privat, pe domeniile coloniștilor) -, „mita” – munca forțată în minele de argint din regiunile învecinate – și campaniile de reșezare a indigenilor Muisca în localități mai compacte, mai mari și astfel mai ușor de controlat și în care se putea realiza mai ușor și educarea lor religioasă – așezări numite „resguardos”. Toate aceste trei moduri de exploatare a forței de muncă presupuneau deplasări de populație. Alături de indigenii de pe teritoriile statului există și cei de pe domeniile particularilor – toți datori să facă față și unor obligații fiscale, care nu erau tocmai ușoare. Tuturor acestor forme de organizare atît de moerne în intenție localnicii le rezistă nu prin revolte ci, pur și simplu „dînd bir cu fugiții”, ca să aduc aminte o expresie neaoșă apărută, pare-se, în perioada fanariotă. Autorul documentează migrațiile – impuse sau voluntare – ale indigenilor, făcînd apel la toate sursele istorice și la toate mecanismele explicative cu putință. Aflăm astfel o mulțime de amănunte privind organizarea socială a indigenilor Muisca și cîștigăm o imagine despre o stăpînire colonială, la urma urmelor, nu atît de inumană pe cît ne lasă istoria „mare”, de școală, să credem.

Ca să încheiem pe un ton înalt – CLAHR ne aduce aminte de acea frumusețe a istoriei care nu stă atît în fapte glorioase și mari idei, cît în intimitatea unor povești simple, despre oameni de demult și de departe.